

Însă nucleul compact, care a acționat o vreme mai îndelungată ca grup înarmat, era format din 11 persoane, nominalizate și în diferitele documente ale Securității. Aceste persoane apar și într-o hotărîre a Securității privind deschiderea dosarului de grup, în următoarea ordine¹⁴⁶:

1. Ion Gavrilă (poreclit „Moșu”) (n. 1923)
2. Ioan Chiușdea („Profesorul”) (n. 1921, în satul Berivooi Mici, județul Făgăraș, student la Facultatea de Drept din Cluj)
3. Laurian Hașu („Laur”, „Leu”) (n. 1921, în satul Breaza, județul Făgăraș, student la Facultatea de Agronomie din Cluj)
4. Io(a)n Novac („Nelu”) (n. 1930, în satul Berivooi Mici, județul Făgăraș, elev la Liceul „Radu Negru” din Făgăraș)
5. Victor Metea (n. 1929, în comuna Ileni, județul Făgăraș, student la Facultatea de Medicină din București)
6. Gheorghe Șovăială (n. 1925, în satul Berivooi Mici, județul Făgăraș, a frecventat Școala Tehnică CFR din Brașov)
7. Io(a)n Ilcioiu (n. 1929, în satul Sîmbăta de Sus, județul Făgăraș, fost elev la Liceul „Radu Negru” din Făgăraș)
8. Remus Sofonea („Brîncoveanu”) (n. 1929, în comuna Drăguș, județul Făgăraș, fost elev la Liceul „Radu Negru” din Făgăraș).
9. Ioan Pop („Jean”, „Fileru”) (n. 1908, în Statele Unite ale Americii, cu domiciliul în județul Făgăraș, țaran)
10. Gheorghe Hașu („Rucăreanu”) (n. 1921, în satul Pojorta, județul Făgăraș, țaran)
11. Gelu Novac (n. 1931, în orașul Făgăraș, elev la Liceul „Radu Negru” din Făgăraș)¹⁴⁷.

În memoriile sale apărute după 1990, Ion Gavrilă Ogoranu amintește de momentul-cheie care l-a determinat să se pună la adăpost, după ce și-a văzut numele publicat într-un ziar alături de persoane implicate în așa-numitul proces al „marii finanțe” (Max Auschnitt, Nicolae Mărgineanu, Ion Bujoi, Nicolae Pătrașcu, Nistor Chioreanu, George Manu ș.a.)¹⁴⁸. Din cei 11 membri ai grupului Ogoranu (cunoscut și sub numele de „Grupul Carpatin Făgărașan”), nominalizați în documentele Securității, aproape toți au fost legionari, unul este semnalat doar ca simpatizant legionar, unul ca membru al Partidului Național-Țărănesc înainte de 23 august¹⁴⁹.

146. Cf. „Hotărîre pentru deschiderea dosarului de grup asupra Bandei Gavrilă”, 5 mai 1954, semnată de lt.-maj. Al. Marina (ACNSAS, I 770, vol. 1, ff. 4-7). Pe această listă apare și numele lui Candid Bardeș, descris ca „șef de garnizoană legionară și participant la rebeliune”, despre care Securitatea credea că s-ar fi „încadrat în banda teroristă «Gavrilă»”. Persoana respectivă nu a făcut parte din grup. Toți din acest grup au activat în cadrul structurilor afiliate Mișcării Legionare, în afară de Ion Pop, despre care se menționează și în alte documente că ar fi fost membru PNT.

147. La această listă incompletă trebuie adăugat și numele lui Andrei Hașu („Baciu”), care, înaintea lui Ogoranu, a fost șeful grupului. Hașu a fost depistat într-o casă și împușcat în februarie 1952 (Ion Gavrilă Ogoranu, *Brazii se frîng, dar nu se îndoiesc. Documente din arhiva Securității*, f.l., Editura Mesagerul de Făgăraș, f.a. [2004], vol. 4, pp. 88-89).

148. *Brazii...*, op. cit., vol. 1, pp. 76-77.

149. Cf. Dobre (coord.), *„Bande, bandiți...”*, op. cit., pp. 165-166. În baza listei nominale a unui grup de gherilă din Banat, condus de legionarul Spiru Blănaru, se poate deduce proveniența ideologico-politică a membrilor grupului respectiv. 19 din cei 30 de membri ai grupului Blănaru

Așadar, la grupul de francitiori condus de Ogoranu, format în 1949, au aderat persoane care aveau motive similare ca și „Moșul” (porecla lui Ion Gavrilă Ogoranu), încercând pe această cale să evite o eventuală arestare. Cei mai mulți dintre membrii grupului se cunoșteau ca FDC-iști activi și erau din același județ, iar unii fuseseră colegi la Liceul „Radu Negru” din Făgăraș.

Un tribunal militar din Brașov (atunci Orașul Stalin) l-a condamnat pe Ogoranu la moarte, în contumacie¹⁵⁰, alături de alți doi din grup: Ioan Chiujdea și Laurian Hașu. În anii următori, când dezagregarea colectivului de rebeli devenise o realitate evidentă, iar singurul care a reușit să rămână nedescoperit de către autorități a fost Ogoranu, grupul de partizani a fost acuzat de comiterea „a nouă crime, a unui accident mortal, de rănirea gravă a doi militari și de patruzeci de jafuri”¹⁵¹.

În memoriile și declarația sa autobiografică, Ogoranu povestește că intenționa să plece clandestin din România. Tentativele însă au eșuat. La fel și tentativele de a ieși din ilegalitate¹⁵² și de a se preda autorităților¹⁵³, după ce s-a adăpostit în 1955 la Ana Săbăduș din Galtiu.

au fost legionari, adică 63% din totalul acestui detașament de luptători. Nu există o statistică exhaustivă privind numărul legionarilor care au activat ca partizani, dar din documentele publicate se poate deduce că la nivel național numărul legionarilor probabil a crescut și în alte grupuri la un procentaj similar cu cel citat (cf. Miodrag Milin [ed.], *Rezistența anticomunistă din Munții Banatului în documente*, București, Fundația Academia Civică, 2000, pp. 76-77). În scrieri memorialistice și în diverse articole, legionarii susțin că ei ar fi fost cei mai numeroși în toate aceste formațiuni de gherilă, însă fără a oferi date statistice plauzibile. (A se vedea scrierea memorialistică a lui Atanasie Berzescu *Lacrimi și sânge. Rezistența anticomunistă armată din Munții Banatului*, Timișoara, Editura Marineasa, 1999.) „Rezistența anticomunistă din România era formată în proporție de peste 75% din legionari. Proporție care s-a păstrat și în închisorile comuniste”, se afirma într-un material intitulat „Mișcarea Legionară – Scurt Istoric”, postat pe pagina „Legiunea Arhanghelul Mihail – Site Oficial”, administrată de Șerban Suru (autoproclamat Șeful Mișcării Legionare) – www.miscarea-legionara.net/doc_scurtistoric.htm 1 (accesat: 4 aprilie 2013). Privitor la afilierea politică a partizanilor, în *Raportul final* al Comisiei Prezidențiale pentru Analiza Dictaturii Comuniste din România se menționează pentru anul 1949 următoarele cifre: „1) 446 erau neîncadrați politic (56%), 2) 88 erau din PNȚ-Maniu (11 %), 3) 24 simpatizanți PNȚ (3 %), 4) 73 din Mișcarea Legionară (9 %), 5) 13 simpatizanți legionari (2 %), 6) 79 din Frontul Plugarilor (10 %), 7) 42 din PCR/PMR (5 %), 8) 12 din UTC/UTM (1 %), 9) 15 din PNL-Brătianu (2 %), 10) 6 din Grupul Etnic German (1 %), 11) 2 din PNL-Bejan (sub 1 %), 12) 2 din PSD (sub 1 %)” (cf. *Raport final, op. cit.*, p. 679). Pornind de la aceste cifre, numărul simpatizanților, cât și al celor afiliați la organizații radicale de dreapta (legionari, simpatizanți legionari și cei proveniți din Grupul Etnic German) ar fi de 92 (adică 12 %). Cu siguranță, este o cifră cu mult prea mică, neconfirmată de datele accesibile.

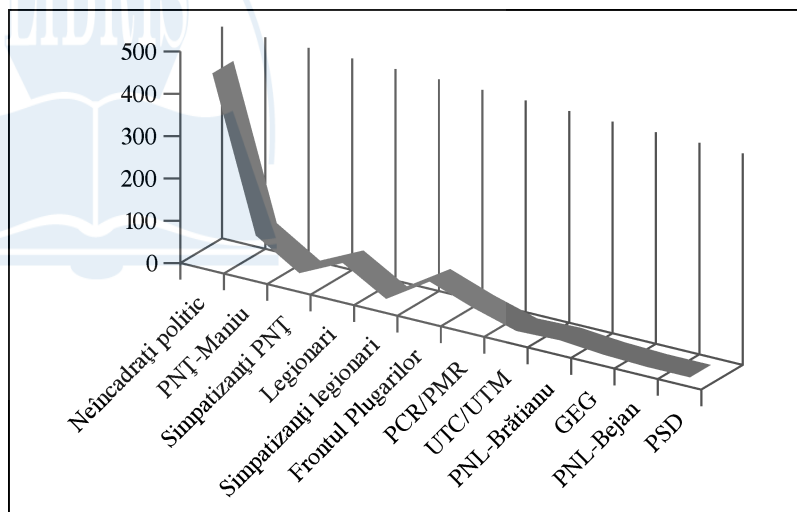
Referitor la apartenența politică a partizanilor se spune într-un manual că cei neafiliați unor partide ar fi fost majoritari (cf. Mihai Stamatescu / Raluca Grosescu / Dorin Dobrinu ș.a. [ed.], *O istorie a comunismului din România: manual pentru liceu*, Institutul de Investigare a Comunismului din România, ediția a 2-a revizuită, Iași, Editura Polirom, 2009, p. 151).

150. Sentința nr. 687 (extras), pronunțată pe 16 iulie 1951 (ACNSAS, I 770, vol. 1, f. 77).

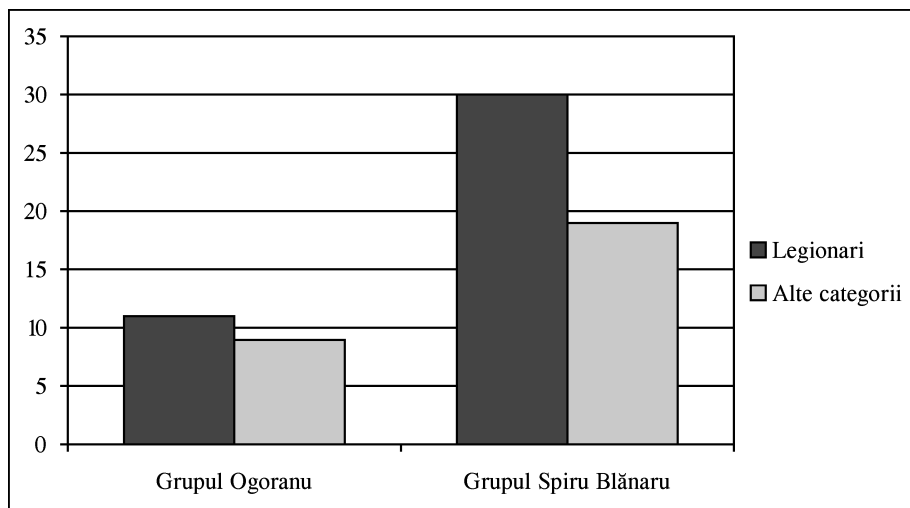
151. Dobrinu, „Rezistența armată...”, art. cit., p. 481.

152. Povestește pe larg despre călătoria la Arad și Timișoara și peripețiile pe care le-a avut în 1975, când a încercat să treacă frontiera spre Iugoslavia (Ion Gavrilă Ogoranu, Declarație, 26 octombrie 1976, ACNSAS, I 149552, vol. 10, ff. 109v-110).

153. Ion Gavrilă Ogoranu, Declarație, 26 octombrie 1976 (ACNSAS, I 149552, vol. 10, f. 108).

Graficul 1 – Afilieră politică a partizanilor în 1949 (potrivit Raportului Tismăneanu)

Graficul 2 – Afilieră politică a membrilor grupului Ogoranu și ai grupului Spiru Blănaru (calculul autorilor pe baza datelor din documente)

Pe 30 iunie 1976 s-a dus la Cluj, unde a fost reținut de ofițeri de Securitate¹⁵⁴. De acolo a fost transportat la București, chestionat și îndemnat să-și scrie autobiografia. În

154. Mai mulți ofițeri de Securitate și Miliție care erau implicați în acțiunile operative legate de depistarea lui Ogoranu au fost pedepsiți pentru „neajunsurile manifestate în acțiunea de urmărire a fugarului Gavrilă Ion”. Între aceștia s-a aflat și col. Andre Mihail (1933-1991), etnic german, care după 1973 a fost șeful Securității din Sibiu („Notare de serviciu pentru perioada 1.1.1976-31.12.1976”, document datat 14 decembrie 1976, ACNSAS, Cadre MAI 27286, ff. 58-59v, aici f. 59). Într-un alt material din 1977 se precizează: „Conducerea ministerului

memoriile sale, Ogoranu vehiculează speculația că Securitatea nu l-a deferit justiției fiindcă în favoarea sa ar fi intervenit, la un moment dat, președintele american Nixon¹⁵⁵. Această legendă urbană, lipsită de vreo acoperire documentară, este preluată și repovestită în numeroase variante într-o sumedenie de articole publicate în presa postcomunistă¹⁵⁶. Răspîndirea acestei legende de către cercuri simpatizante avea ca scop legitimarea legionarismului prin inducerea în eroare a publicului confruntat cu o pagină a istoriei naționale, sugerînd ideea că Statele Unite ale Americii ar sprijini o organizație fascistă. În acest context al multiplicării unor legende postcomuniste similare se înscrie și aserțiunea că Legiunea nu a fost condamnată de Tribunalul Internațional de la Nürnberg, ceea ce este real. Adevărul istoric netrunchiat, însă, este că la Nürnberg au fost condamnați doar principalii criminali de război din Germania nazistă.

În urma înțelegerii de la Moscova din noiembrie 1943, puterile alianței antihitleriste au anunțat că după terminarea războiului vor fi luate măsuri împotriva criminalilor de război prin instituirea unui tribunal internațional. O înțelegere în acest sens a fost semnată apoi, în august 1945, de 21 de state. S-a stabilit că principalii vinovați urmează să fie judecați pentru patru infracțiuni: 1) conspirație contra păcii, 2) crime contra păcii, 3) crime de război și 4) crime contra umanității¹⁵⁷.

În noiembrie 1943, la Moscova, Alianții au căzut de acord că după terminarea războiului persoanele găsite vinovate de crime de război și alte delictе vor fi judecate în țările în care au comis infracțiunile¹⁵⁸. Astfel se explică și faptul că echipa lui Antonescu a fost judecată la București, iar comandantul lagărului de exterminare de la Auschwitz (Oświęcim), Rudolf Höß, în Polonia și nu în Germania. Au urmat alte procese în care au fost judecați și mai mulți lideri legionari – unii dintre ei, ca Horia Sima, în contumacie.

În declarația sa autobiografică din 1976, Ogoranu își rememorează viața, în linii mari, oprindu-se, desigur, și asupra unor momente biografice pe care le consideră semnificative. Totuși, pe alocuri, el încearcă să-și estompeze concepțiile politice, ceea ce constituie și o strategie de autoapărare, abandonată în memoriile sale publicate după revoluție. Pe un ton autocritic, Gavrilă Ogoranu își încheie astfel însemnările din 1976:

„De la data de 30 iunie 1976 am început o nouă viață, hotărît ca în anii ce-i voi mai avea de trăit, să-mi răscumpăr, măcar în parte, răul cauzat de activitatea mea criminală din

a pedepsit în mod exemplar cadrele de conducere, ofițeri și subofițeri de securitate și miliție, care s-au făcut direct răspunzători de neajunsurile manifestate, greșelile și abaterile comise în acțiunea pentru depistarea fugarului legionar «CÎRTIȚA»” (cf. „Notă privind concluziile și învățămintele ce se desprind din analiza cazului «CÎRTIȚA»”, document dactilografiat pe mașina de scris IBM, nesemnat, datat iunie 1977, ACNSAS, I 3634, vol. 6, ff. 363-368, aici f. 368).

155. Ion Gavrilă Ogoranu, *Brazii se frîng, dar nu se îndoiesc. Rezistența anticomunistă în Munții Făgărașului*, ediția a II-a revăzută, Baia Mare, Editura Marist, 2009, vol. 2, p. 235.

156. „Ion Gavrilă Ogoranu – 92 de ani de la naștere”, în *Buciumul*, 1 ianuarie 2015. A se vedea și articolul secretarului Fundației „Ion Gavrilă Ogoranu”, Florin Dobrescu, „Reacția Fundației Ogoranu la atacul președintelui Institutului Elie Wiesel”, în *Buciumul*, 11 mai 2015.

157. Wolfgang Benz, *Geschichte des Dritten Reiches (Istoria celui de-al Treilea Reich)*, München, Bundeszentrale für politische Bildung / C.H. Beck, 2000, p. 271.

158. Detalii în Devin O. Pendas, *Der Auschwitz-Prozess. Völkermord vor Gericht (Procesul Auschwitz. Genocidul în fața tribunalului)*, München, Siedler Verlag, 2013, p. 14.

trecut împotriva regimului din România. Să muncesc cinstit, dăruindu-mi toate forțele de care sînt capabil, pentru a-mi aduce aportul la înflorirea țării mele, condusă de Partid, Republica Socialistă România, al cărei cetățean devotat vreau să fiu. 26 octombrie 1976, (ss) I. Gavrilă¹⁵⁹.

Declarația din 1976 și memoriile sale, puse față-n față, se completează și-i oferă cititorului portretul integral al unui personaj cu trăsături contradictorii și, în același timp, seducătoare pentru amatorii de literatură de aventuri anticomuniste. Elogierea memoriilor lui Ogoranu ca scrieri literare remarcabile care ar trebui traduse în limbi de circulație internațională sînt nu numai supraestimări conjuncturale străvezii, ci și evidente enunțuri care exprimă afinități politice simetrice¹⁶⁰.

La începutul anilor 1990, Ogoranu a ieșit din anonimat, bucurîndu-se de un larg sprijin publicistic în urma căruia este transformat într-o adevărată legendă vie a ceea ce s-a numit „rezistența armată anticomunistă”. În acești ani, Ogoranu, declarat simbol al rezistenței anticomuniste, a devenit și președintele Fundației Luptătorilor din Rezistența Armată Anticomunistă (FLRAA)¹⁶¹ și s-a alăturat Partidului Pentru Patrie (care de la bun început s-a considerat a fi un continuator al grupării lui Codreanu¹⁶² și care în 2012 și-a schimbat

159. Ion Gavrilă, Declarație, 26 octombrie 1976 (ACNSAS, I 149552, vol. 10, ff. 113-114).

160. Hans Bergel, de pildă, a calificat memoriile lui Ogoranu drept niște pagini unice ale literaturii europene, ceea ce rezultă dintr-o scrisoare din decembrie 2000, pe care i-a trimis-o corespondentul său din Israel, poetul Manfred Winkler : „Tare mă preocupă ceea ce îmi scrii despre amintirile conducătorului de partizani, Ion Gavrilă Ogoranu – în germană ar trebui să i se spună Hans Gabriel-Ackersmann. Faptul că un document de o autenticitate deosebită rămîne necunoscut în afara României doar pentru că este scris «într-o limbă cu o circulație redusă» nu constituie o dovadă pentru dezinteresul penibil al «centrului» față de «marginii»? «Centrul» nu știe ce pierde. Te cred pe cuvînt că *Brazii se frîng, dar nu se îndoiesc* are un caracter unic în literatura europeană. Nici o editură din Germania atît de deschisă publicării de cărți nu se gîndește la o traducere și editare? Pot doar să dau din cap și să spun : săracii de voi, orbeți europeni” (Manfred Winkler / Hans Bergel, *Wir setzen das Gespräch fort... Briefwechsel eines Juden aus der Bukowina mit einem Deutschen aus Siebenbürgen / Continuăm discuția... Schimbul de scrisori al unui evreu din Bucovina cu un german din Ardeal*, editat și cu o postfață de Renate Windisch-Middendorf), Berlin, Frank & Timme GmBH, 2012, p. 154).

161. În statutul FLRAA, care avea sediul „în locuința doamnei Ana Gavrilă din localitatea Galtiu nr. 28, comuna Sintimbru, județul Alba” și era semnat de Ion Gavrilă Ogoranu și Adrian Brighidău, se precizează că scopul înființării fundației este destinat „combaterii” „neadevărurilor istorice, prin concluziile greșite care se pot trage”, pentru că „sînt dăunătoare atît Istoriei României, cît și profilului moral al poporului nostru”. FLRAA își propune să prevină „asemenea pericole” și își exprimă dorința să răspîndească „adevărul istoric”, „valorile spirituale” și „virtuțile neamului românesc” („Statutul Fundației Luptătorii din Rezistența Armată Anticomunistă”, accesat : 12 septembrie 2000). Într-o scrisoare postată în decembrie 1999 pe site-ul FLRAA, semnată „Comitetul Director Central”, tinerii sînt îndemnați să urmeze „exemplul nostru”, „să fie la datorie și să aibă conștiința datoriei împlinite întru Învierea Neamului”.

162. Pe site-ul partidului, desființat în 2015, odată cu suspendarea grupării, doctrina formațiunii a fost descrisă ca o continuare a ideilor „corifeilor naționalismului interbelic, începînd cu Corneliu Zelea Codreanu, Ionel Moța, Vasile Marin, Nae Ionescu, Horia Sima, Victor Gărcineanu, Traian Brăileanu, Ion Banea, Mircea Eliade, Ernest Bernea, Mihail Polihroniade, Emil Cioran, Constantin Noica, Constantin Gane, Radu Demetrescu Gyr, Horia Stamatu,

denumirea în Totul pentru Țară). După 1993 și-a publicat primele volume ale memoriilor la Editura Marineasa din Timișoara, care și-a propus relansarea unor scrieri legionare și publicarea unor lucrări memorialistice redactate de gardiști. Totodată, Ion Gavrilă a susținut după 1990 numeroase conferințe și prelegeri în cursul cărora a propovăduit, din nou și în mod deschis, ideile și concepțiile legionarismului, dovedindu-se a fi un militant al naționalismului tradiționalist ancorat în ideologia dreptei extremiste a lui Corneliu Zelea Codreanu – de nuanță simistă (propagată și de Fundația „George Manu” și revista *Permanențe* – respectiv de Partidul Pentru Patrie/Totul pentru Țară). Multe dintre articolele sale, cât și numeroase interviuri au apărut în presa neolegionară reînviată în primii ani ai postcomunismului. În conferințele sale cu iz propagandistic, după 1990, a pledat pentru renașterea legionarismului¹⁶³, a dat dovadă de un pronunțat euroscepticism și a criticat dezincriminarea homosexualității, precum rezultă dintr-o cuvîntare pe care a rostit-o la Sîmbăta de Sus pe 21 iulie 2003. „Parcă toate puterile iadului s-au îndreptat asupra noastră. Pe lângă cele vechi, pe care le-am cunoscut, de ateism, de răutate, de vînzare de frate și lucruri sfinte, au venit altele acum”, spunea el atunci, continuîndu-și discursul într-un ton fatalist, presărat cu întrebări retorice la care, cu siguranță apodictică, tot el sugerează răspunsuri, în conformitate cu concepțiile sale cimentate :

„Parcă o religie pe dos am primit-o noi, românii, și o îndeplinim întocmai. Dacă înainte biserica le socotea unele păcate strigătoare la cer, astăzi începem să le îndeplinim și să le considerăm ca lucruri obișnuite. [...] Oare că avem atîția copii morți înainte de naștere, atîția copii ai străzii, cînd în țara noastră sînt mai îngrijiți cîinii decît copiii, oare nu-i al doilea păcat strigător la cer? Și dacă e trecut acum la legi prostituția și ridicată la grad de onoare și mîndrie homosexualitatea, sodomia, care n-au fost cunoscute la noi pînă acum, oare nu-i ceea ce nici măcar nu ne puteam închipui?”¹⁶⁴.

Volumul 3 al memoriilor sale *Brazii se frîng, dar nu se îndoiesc* (semnat împreună cu Lucia Baki Nicoară și apărut în 1999 la Editura Marineasa din Timișoara) cuprinde o selecție din scrierile sale publicistice în care își expune ideile și convingerile doctrinare, tributare schemei de interpretare naționalistă. El reproduce acolo, de exemplu, una din aserțiunile cu tentă xenofobă, potrivit căreia doar „străinii” ar fi fost de vină de deraierea sinistrală a comunismului românesc, pe care o consideră „cea mai crîncenă” („cu excepția Uniunii Sovietice și a Albaniei dintre toate țările comuniste”). Acești „străini”, explică Ogoranu, „au dat ordinele criminale” care apoi au fost executate de români, „pentru a fi lăudați și recompensați de stăpînii lor, străini de neamul românesc”¹⁶⁵. Ogoranu a fost și unul dintre inițiatorii întîlnirilor anuale de la mănăstirea transilvană din Sîmbăta de Sus, în prima duminică de după Sf. Ilie, dedicate foștilor partizani. Tot acolo, în 1995 a fost ridicat un monument în amintirea luptătorilor¹⁶⁶.

Gheorghe Racoveanu, Aron Cotruș, Vasile Postecă, Faust Brădescu, elită decimată în închisori sau risipită în Exil” („Doctrina”, site-ul PPP, accesat : 14 mai 2012).

163. Cf. Guleș, *Zaharia Marineasa, Prezent...*, op. cit., p. 23.

164. Cf. cuvîntul lui Ion Gavrilă Ogoranu la comemorarea luptătorilor făgărășeni, în *id.*, *Brazii...*, op. cit., vol. 2, pp. 293-294.

165. Gavrilă Ogoranu / Baki Nicoară, *Brazii...*, op. cit., vol. 3, p. 326.

166. *Ibidem*, pp. 281-285.